

Pienten yritysten sosiaalinen vastuullisuus – monien mahdollisuuksien paikka

16.2.2024

Pienissä yrityksissä yrittäjät kohtaavat osittain erilaisia haasteita kuin isoimmissa yrityksissä. Usein mitä pienempi yritys on kyseessä, sitä enemmän yrittäjän vastuulle jää sellaisia asioita, mitä suuremmissa yrityksissä hoidetaan työntekijöiden toimesta. Sosiaalinen vastuullisuus on yksi aihe, joka voi vahvasti kulminoitua pienessä yrityksessä yrittäjän omiin arvoihin.

Sosiaalinen vastuullisuus pitää sisällään sen, kuinka yritys huolehtii koko arvoketjustaan eli työntekijöistään, sidosryhmistään sekä omasta vaikutuksestaan yhteiskunnassa ja globaalissa ympäristössä. Aiempi tutkimus sosiaalisesta vastuullisuudesta pienissä yrityksissä voidaan karkeasti jakaa kahteen pääkategoriaan: toinen olettaa sosiaalisen vastuullisuusosaamisen puuttuvan pienistä yrityksistä ja siten tarvitsevan ohjausta vastuullisen johtamisen toteuttamiseen, kun taas toinen näkee pienempien yritysten olevan sosiaalisesti vastuullisia mutta etteivät ne näy tai tule osoitetuksi suurempien yritysten mukaan rakennetuissa mittareissa. Nämä molemmat näkökulmat kuitenkin sivuuttavat pienten yritysten laajan heterogeenisuuden ja kohtelevat niitä homogeenisena ryhmänä. Pienten yritysten sisällä on paljon monimuotoisuutta – joka voi vaikuttaa niiden sosiaalisen vastuullisuuden käytäntöihin ja painopisteisiin. Esimerkiksi yrittäjän tai yrityksen ikä voi vaikuttaa siihen miten vastuullista johtamista toteutetaan tai sanoitetaan. Vastuullista johtamista arvioitaessa on myös huomioitava, että toiset yritykset ja johtajat voivat toimia hyvin globaalissa, monimutkaisessa ja epävarmassa liiketoimintaympäristössä kun toiset yritykset voivat olla hyvin paikallisia ja toimia hyvin staattisessa liiketoimintaympäristössä.

Sosiaalinen vastuullisuus on enemmän kuin lait ja velvoitteet

Yritysten hyvinvoinnista kiinnostuneiden johtajien tulisi ymmärtää entistä paremmin myös sosiaalisen vastuullisuuden merkitys liiketoiminnan kannalta. Johtajilla on merkittävä rooli yritysten sosiaalisen vastuullisuuden käytännön sääntöjen luomisessa ja laatimisessa. Pientenkin yritysten odotetaan yhä enemmän ymmärtävän ja huomioivan sosiaalisen vastuullisuuden kokonaisuus, koska pelkästään yritystä miellyttävien käytäntöjen ja lakien noudattaminen ei vielä tee yrityksestä sosiaalisesti vastuullista. Sosiaalinen vastuullisuus onkin moniulotteinen käsite, joka kattaa vastuut monille eri sidosryhmille kuten työntekijöille, asiakkaille, medialle ja erilaisille järjestöille, alihankintayrityksille jne. Miska ja Mendenhall (2015) korostavatkin nimenomaan sidosryhmien tärkeyttä ja painottavat ideologisen, eettisen ja moraalisen moninaisuuden huomioimista näiden näkökulmasta. Ramos-González ym. (2021) esittävät, että yrityksen sosiaalisen vastuullisuuden perustana on henkilöstöhallinnon politiikka, joka sisältää mm. työn joustavuuden, toistaiseksi voimassa olevat sopimukset, työsuorituksen arvioinnin ja palautteen, tasa-arvoisen palkan, tulokseen sidotut palkkiojärjestelmät sekä jatkuvat koulutus- ja kehitysmahdollisuudet. He siis painottavat ennen kaikkea vastuuta omasta henkilöstöstä.

Pienille yrityksille lähiympäristö on luonnollinen paikka vaikuttaa

Vastuullisen johtamisen keskeinen ulottuvuus pienissä yrityksissä on yhteisöllinen ja paikallinen sosiaalinen vastuu. Pienillä yrityksillä on usein keskeinen rooli paikallisyhteisön kehityksessä osallistuen alueelliseen taloudelliseen kehitykseen sekä myös yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen. Toisinaan pienyritysten ja yhteisöjen kietoutuminen on niin syvällinen, että pienten yritysten omistajien päätöksentekoa ohjaa merkittävästi paikallisten yhteisöjen normit ja odotukset (Lähdesmäki & Suutari, 2012). Pienet yritykset voivat myös luoda ympäristöönsä hyvinvointia ja elinvoimaa. Yritykset voivat esimerkiksi vahvistaa alueensa identiteettiä ja tunnettavuutta laajemmalle yleisölle. Parhaimmillaan pienet yritykset luovat lähiympäristöönsä niin taloudellista kuin henkistä ja sosiaalista pääomaakin kokoaan enemmän.

Monta tapaa toteuttaa vastuuta

Kaiken kaikkiaan tutkimukset pienten yritysten sosiaalisesta vastuullisuudesta korostaa vastuullisen johtamisen monimuotoisuutta ja välttämättömyyttä myös pienille yrityksille. Pienten yritysten johtajien tulisi hahmottaa, että nykyisessä liiketoimintaympäristössä on lukuisia mahdollisuuksia sosiaaliselle vastuullisuudelle, ja odotukset tätä kohtaan kasvavat niin pienissä kuin suurissakin yrityksissä. Sosiaalisessa vastuullisuudessa on olennaista huomioida monipuolisesti eri sidosryhmät, heidän tarpeensa ja odotuksensa. Tämän takia ei olekaan vain yhtä tapaa toteuttaa sosiaalista vastuuta vaan jokaisen yrityksen on löydettävä omalle toiminnalleen sopiva ja ennen kaikkea relevantti ja aito tapa toteuttaa sosiaalista vastuutaan. Shi ja Ye (2016) korostavat, että vastuullinen johtaminen voi innostaa kaikkia yrityksen sidosryhmiä yhtenäisiin

päämääriin, mikä edistää yrityksen taloudellista suorituskykyä ja sosiaalisten tavoitteiden saavuttamista.

Emilia Kangas
KTT, yliopettaja
SeAMK

Artikkeli on kirjoitettu osana Tiekartta pk-yritysten kestävän strategisen liiketoiminnan rakentamiseksi -hanketta. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama (EAKR). Hanke toteutetaan yhteistyössä Vaasan yliopiston kanssa.

Artikkelin kirjoittaja toimii hankkeen projektipäällikkönä.

Lähteet

Lähdesmäki, M., & Suutari, T. (2012). Keeping at arm’s length or searching for social proximity? Corporate social responsibility as a reciprocal process between small businesses and the local community. Journal of Business Ethics, 108, 481-493.

Miska, C., Mendenhall, M.E. (2015). Responsible Leadership: A Mapping of Extant Research and Future Directions. Journal of Business Ethics 148, 117–134.

Ramos-González, M., Rubio-Andrés, M. & Sastre-Castillo, M. (2021). *Effects of socially responsible human resource management (SR-HRM) on innovation and reputation in entrepreneurial SMEs.* International Entrepreneurship and Management Journal 18(3).

Shi, Y., & Ye, M.L. (2016). Responsible Leadership: Review and Prospects. American Journal of Industrial and Business Management 06(08): 877–884.